

2025

Tilskuddsordninger og annen viktig informasjon for bønder i Hemsedal

Kontakt landbrukskontoret om
det er noe som er uklar eller
om dere har spørsmål

Kia Simonsen
Hemsedal kommune
17.02.2025

Innhold

Produksjonstilskudd (PT)	2
Vilkår:.....	2
Tiltak det kan søkes på:	2
Søknadsomgangene	2
Regionalt miljøtilskudd (RMP)	4
Vilkår	4
Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	7
Landbrukstenester Folgefonna	7
Landbrukstjenester Buskerud	7
Tilskudd til drenering/grøfting	8
Statlig støtte til drenering	8
Kommunal støtte til grønning (under tilskot til ymse jord- og skogbruksføremål):	8
Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL-midler)	8
Vilkår:.....	8
Tiltak som kan søkes på:.....	9
Tilskudd til ymse jord- og skogbrukstiltak	9
Tilskudd til tiltak i beiteområder i Buskerud	11
Utløsning av midler til fjellandbruket	12
Tilskudd etter produksjonssvikt	12
Spredning av husdyrgjødsel:	13
Gjødslingsplan:	14
Ordninger i Innovasjon Norge	15
Under Tradisjonell landbruk er det mulig å søke på:	15
Under Tilleggsnæring kan en søke på:	15
Under Ny bolig på gårdsbruk kan en søke på:.....	16
Under Fornybar energi i landbruket kan en søke på:.....	16
Under Vekstfinansiering kan en søke på:	17
Strømsstøtte for jordbruksforetak, veksthus og vanningslag.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Dyreliv tilknyttet kulturlandskapet.....	17
Av fuglearter som er særlig utsatt i jordbruksområde:.....	19
Buk av kartverktøy/kartløsninger	1

Produksjonstilskudd (PT)

En søknadsprosess med to registreringer:

Del 1: Telledato 1. mars med søknadsfrist 15. mars

Del 2: Telledato 1. oktober med søknadsfrist 15. oktober

Enkelte opplysninger kan etterregistreres etter 15. oktober innen **10. januar**.

Det er mulig å endre innsendt søknad i 14 dager etter søknadsfristen.

Utbetaling er i februar året etter

Vilkår:

- Foretaket må være registrert i Enhetsregisteret innen den aktuelle søknadsfristen
- Foretaket må drive vanlig jordbruksproduksjon som forutsetter en viss avkasting. Se [rundskriv](#) og [jordbruksavtalen](#) for detaljer.
- Produksjon må foregå på en eller flere landbrukseiendommer.
- For å søke arealtilskudd må det være etablert **vegetasjonssoner på minst 2 meter til årsikker vassdrag** i området (måles utfra vassdragets normalvannstand). Disse kan ikke jordarbeidas.
- Foretaket må ha en gjødslingsplan for gjeldene sesong det søkes tilskudd for jf. [Forskrift om gjødslingsplanlegging](#). **OBS! Nye endringer i år**. Se mer info lengere nede i e-posten.
- Foretaket som har benyttet seg av plantevernmidler, må ha en plantevernjournal som inneholder opplysningene:
 - navn på plantevernmidler som er brukt,
 - tidspunkt for behandling,
 - dosen som er brukt,
 - området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på.Plantevernjournalen skal arkivers i 3 år tilbake i tid.

Tiltak det kan søkes på:

- Tilskudd til husdyr
- Driftstilskudd til melkeproduksjon
- Driftstilskudd til spesialisert storfekjøttproduksjon
- Tilskudd til små og mellomstore melkebruk
- Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon
- Tilskudd for dyr på beite
- Tilskudd for dyr på utmarksbeite
- Tilskudd for bevaringsverdige husdyrraser
- Avløsertilskudd
- Arealtilskudd
- Kulturlandskapstilskudd
- Arealtilskudd til økologisk landbruk

Søknadsomgangene

Del 1 av søknaden (søknadsfrist 15. mars)

Det er kun husdyrprodusenter som skal søke ved del 1. I søknaden skal du oppgi:

- antall dyr foretaket disponerte 1. mars i søknadsåret, fordelt på dyreslag

Del 2 av søknaden (søknadsfrist 15. oktober)

Både husdyrprodusenter og planteprodusenter skal søke ved del 2. I søknaden skal du oppgi:

Planteproduksjon:

- eiendommen(e) foretaket disponerer areal på inneværende vekstsesong og hvor stort areal foretaket disponerer på den enkelte eiendommen, fordelt på markslag
- antall dekar foretaket har disponert og brukt i sin planteproduksjon inneværende vekstsesong, fordelt etter vekster
- mengde egenprodusert grovfôr som har blitt solgt (gjelder foretak som har solgt egenprodusert grovfôr).

I seksjonen «Areal – eiendommer», hvor du fyller inn hvilke eiendommer du disponerer, kan du trykke på lenke til Gårdskart fra NIBIO. Du bør hvert år sjekke arealene i Gårdskart, slik at søknaden blir riktig. Areal tall oppdateres digitalt i kartet og kan bli endret fra år til år.

Husdyrproduksjon

- antall dyr foretaket disponerte 1. oktober i søknadsåret, fordelt på dyreslag
- antall dyr som har vært på beite og/eller utmarksbeite
- antall dyr av bevaringsverdige husdyrraser foretaket disponerte 1. oktober i søknadsåret (gjelder foretak som disponerer bevaringsverdige husdyrraser).
- husdyrprodusenter må svare på om de søker om avløsertilskudd og i så fall fylle ut hvilke utgifter foretaket har hatt til avløsning.

Etterregistrering av opplysninger gjelder

- avløserutgifter foretaket har hatt etter 15. oktober
- dyr som er sanket fra utmarksbeite etter 15. oktober

Mer informasjon på [landbruksdirektoratet sine hjemmesider](#)

Elektronisksøknadskjema via [Altinn](#) på internett

Regionalt miljøtilskudd (RMP)

Søknadsfrist er den 15. oktober

Regionale miljøtilskudd (RMP-tilskudd) skal stimulere bøndene til å gjøre tiltak for å begrense forurensning og fremme kulturlandskapsverdier. Miljøprogrammet gjelder for perioden 2023 – 2026.

Vilkår

Det er spesifikke vilkår for de enkelte tiltak

[Alle tiltak med forklaring fines i statsforvalterens veileder her](#)

[Igjen i år har Statsforvaltaren laget et digital kart og veileder i et. Absolutt verdt å sjekke ut.](#)

Oversikt over tilskuddsordningene med foreløpig sats søknadsomgangen 2025 som er aktuelt for Hemsedal:

Kap. 2 Tiltak for å ivareta landbrukets kulturlandskap		
§ 4 Drift av bratt areal (Husk at det må høstes. Beiting er ikke nok)	Helling 1:5	160 kr/daa
	Helling 1:3	240 kr/daa
§ 5 Drift av beitelag (OBS nytt vilkår! Min. 8 uker på beite) (Hemsedal sankelag søker på vegne av medlemmene. Er du ikke medlem? – bli medlem!)	Småfe	25 kr/dyr
	Hest/storfe	30 kr/dyr
§ 6 Beite av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (OBS nytt vilkår! Min. 8 uker på beite) (KULA (Jordheimsmylene) , Hydalen og bygdetunet) (fulldyrka og overflatedyrka jord som ikke kan høstes med maskiner, er også tilskuddsberettiget)	Raviner, verdifulle og utvalgte kulturlandskap	200 kr/daa
§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark (OBS nytt vilkår! Min. 8 uker på beite) (må være over verneskogsgrensen, se Gårdskart eller digital veileder)	Småfe	40 kr/dyr
	Fjellområder Storfe / Hest	295 kr/dyr
§ 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap	55 kr/daa	

(må være over verneskogsgrensen, se Gårdskart eller [digital veileder](#))

Kap. 3 Tilskudd til biologisk mangfold

§ 10 Slått av slåttevær og slåttemark (Sjekk digital veileder) (gjelder bare få steder; Fekjastølen sør, Berg sør, Hydalen og Mørk. Se kart i veilederen)	Svært viktig	1355 kr/daa
	Viktig	1355 kr/daa
	Lokal viktig	1355 kr/daa

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (Sjekk digital veileder) (må være klassifisert som innmarksbeite i tillegg til å være registret som naturtype)	235 kr/daa
---	------------

§ 13 Soner for pollinerende insekter (Hemsedal kan også søke nå!! OBS ingen bilodkløver!!)	Egen stripe, generell frøblanding	10 kr/m
	Egen stripe, regional frøblanding	20 kr/m
	Tilgrensende kantsone	10 kr/m

Kap. 4 Tilskudd til kulturmiljøer og kulturminner

§ 14 Drift av seter (stadig bare 4 uker)	Min. 4 uker	120 000 kr/seter
§ 15 Besøksseter (Nytt tiltak) (tilleggs tilskudd til § 14)	Min. 4 uker	30 000 kr/seter
§ 17 Skjøtsel av steingjerder, bakkemurer, geiler/fegater/buveier, trerekker og alleer (KULA (Jordheimsmyrene), Hydalen og bygdetunet)		20 kr/meter

Kap. 5 Avrenning til vann		
§ 24 Kantsone i eng (Nytt tiltak)		
(Min 4 meter på fulldyrka eller overflatedyrka eng. Min. 6 bred målt fra vassdraget. Maks 8 meter)		20 kr/m
Kap. 6 Utslipp til luft		
§ 26 Nedlegging av husdyrgjødsel		30
(arealet må høstes ved slått eller beite etter siste spredning i søknadsåret)		kr/daa
§ 28 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange		55
(dette er i tillegg til nedlegging og nedfelling)		kr/daa
Kap. 8 Jord og jordhelse		
§ 34 Bruk av egenprodusert kompost (Nytt tiltak)		350
(tiltaket har ingen veiledning i RMP heftet)		kr/daa
Kap. 9 Tilskudd miljøavtale og klimarådgiving		
	én til én	6 000 kr
§ 5 Klimarådgiving	To til en-	8 000 kr
(må være godkjent av Landbruksdirektoratet. Se oversikt i veilederen)	rådgiving	
	gruppe	2 000 kr

Foretak som driver med potetproduksjon, bør sjekke ut tiltakene:

- § 30 Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer
- § 31 Fangvekster som underkultur
- § 32 Fangvekst sådd etter høsting (Nytt tiltak)
- § 33 Fangvekst med høy diversitet (Nytt tiltak)

Det er endret litt i formuleringene på diverse vilkår så det kan være lurt å lese veilederen. Den finnes hos statsforvalteren i Oslo og Viken [her](#). Sjekk at alt areal og alle tiltak overføres fra kartet til søknaden. Det har vært tilfelle hvor det var feil i systemet. Prøv først selv å søke, er det allikevel behov for hjelp, kan dere bestille tid til å få hjelp på landbrukskontoret.

Mer informasjon om de ulike ordningene under RMP finner du på nettsidene til [Statsforvalteren i Oslo og Viken](#) og [Landbruksdirektoratet](#).

[Elektronisk søknadskjema finnes her](#)

Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel

Søknadsfrist er fortløpende hele året

Gjelder tilskudd til dekning av kostnadene til avløsning ved egen eller barns sykdom, svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse, og ved dødsfall.

Det er mulig å søke tilskudd til:

- avløsning i forbindelse med bondens sykdom eller skade
- avløsning i forbindelse med svangerskap, fødsel, adopsjon og omsorgsovertaking av barn
- avløsning i forbindelse med barns sykdom eller skade
- avløsning i forbindelse med bondens dødsfall

Det kan bare bli gitt tilskudd for dokumenterte, faktiske utgifter til avløsning. Dette kan være kjøpte tjenester fra avløyerlag. Det er krav til bondens næringsinntekt fra jordbruk- eller gartneri.

Mer informasjon på [landbruksdirektoratet sine hjemmesider](#)
Elektronisksøknadskjema via [Altinn](#) på internett

Det finnes to avløyer tjenester som dekker Hemsedal i dag. Begge tilbyder å søke tilskudd for den avløyste.

[Landbrukstjenester Folgefonna](#)

Kontortid mandag til fredag 08:30 - 15:30

Telefon 53 48 22 70

Vakttelefon: 99 08 61 37

Epost: landbrukstjenester.folgefonna@n-lt.no

[Landbrukstjenester Buskerud](#)

Kontaktperson på Gol: Torbjørn Aalton 411 24 091

Epost: torbjorn@ltbuskerud.no

HUSK også å bruke avløserne i «fredstid», slik at vi har opplærte og kompetente avløsere når det virkelig trengs!!

Tilskudd til drenering/grøfting

Statlig støtte til drenering

Søknadsfrist er fortløpende hele året.

- Foretak som eier eller leier jordbruksareal kan søke på ordningen.
- Det kan bare søkes på jordbruksareal som tidligere er grøftet.
- **Når behovet oppdages kontakt landbrukskontoret (meg) og start en søknad her: [Altinn - Tilskudd til drenering av jordbruksjord](#)**
- Når tiltaket er ferdig fylles ut resten av søknaden med faktiske kostnader samt grøftekart over endelig tiltak.
- Tilskudd til drenering av jordbruksjord, avgrenset til systematisk grøfting, profilering og omgraving utgjør 4 000 kroner per dekar.
- Ved annen grøfting kan det gis 61 kroner per løpemeter grøft begrenset oppad til 4.000 kroner per dekar.

Mer informasjon på [landbruksdirektoratet sine hjemmesider](#)

Elektronisksøknadskjema via [Altinn](#) på internett

Kommunal støtte til grøfting (under tilskot til ymse jord- og skogbruksføremål):

Søknadsfrist er 1. mars.

- Tiltaket skal være ferdig gjort.
- Grøfting av tidligere dyrka jord og beite. Tilskudd inntil 40% av godkjente kostnader.
- Om tiltaket også mottar statlig tilskudd kan det samlede tilskudd ikke overstige 50%

Se vilkår og mere informasjon om ordningen i [vedtektene](#) og på [kommunen sine nettsider](#).

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL-midler)

Søknadsfrist 1. mars og 20. august.

OBS! Ny tiltaksstrategi

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) er en tilskuddsordning som handler om å gjennomføre miljøtiltak utover det som forventes av vanlig jordbruksdrift. Formålet med SMIL er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket. Se mer info på kommunen sine [hjemmesider](#).

Regelverk og elektroniske søknadskjema finnes på landbruksdirektoratet sine [hjemmesider](#)

Vilkår:

- Det må foregå en produksjonstilskudds berettiget produksjon på eiendommen. (Eier eller leietaker må søke produksjonstilskudd på eiendommen)
- Tiltaket må ikke være påbegynt

Kommunene er pålagt å utarbeide overordna retningslinjer for prioritering av søknader innenfor i sin kommune, såkalte lokale tiltaksstrategier. I Hallingdal har kommunene siden 2004 samarbeidet om en felles tiltaksstrategi. Gjeldene strategi finnes [her](#)

Tiltak som kan søkes på:

1. Forurensningstiltak:
 - Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg. Inntil 50 %
 - Erosjonssikring av elv- og bekkekant. Inntil 70 %
 - Flom-dempende tiltak i mindre skala. Inntil 70 %
 - Tiltak for å redusere eller hindre avrenning fra husdyrgjødsel i kve/samleplasser for beitedyr, avrenning fra rundballar mm. Inntil 50 % Maks 200 000 kr
2. Kulturlandskapstiltak, Biologisk mangfold:
 - Tiltak for å ivareta truet arter, utvalgte naturtyper og prioriterte arter. Inntil 70 %
 - Fjerning av fremmed arter. Inntil 70 %
 - Rydding og gjerding av innmarksbeite Inntil. 50 %
3. Kulturlandskapstiltak, Kulturminne og kulturmiljø:
 - Skjøtsel, vedlikehold og restaurering av:
 - Verneverdige bygninger. Inntil 40 %
 - Rydningsrøyser og steingjerder. Inntil 40 %
 - Gamle vegtraseer og bufarveier. Inntil 40 %
4. Forurensningstiltak, utslepp til luft:
 - Engangstiltak som reduserer utslepp av ammoniakk og klimagasser. Inntil 50 %
 - Permanent dekke over eksisterende gjødselkummer for å redusere utslepp av ammoniakk og klimagasser. Inntil 50 %
5. Planlegging og tilrettelegging:
 - Større, helhetlig miljøprosjekt over større område og med flere aktører, for eksempel i tilknytning til et vassdrag. I noen tilfelle geo-teknisk utredning dersom det er nødvendig før gjennomføring av miljøtiltak. Engangstilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.
6. Kulturlandskapstiltak, friluftsliv og tilgjengelighet:
 - Etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområde. Tilskudd kan gis til investering i atkomst, porter, gjerdeklyv og annen tilrettelegging. Inntil 50 %

Når det søkes på et tiltak, må det ligge ved et kostnadsoverslag som blir grunnlag for tilskuddet. Prislister og time satser ligger i den nye tiltaksstrategi.

**Ved tiltak som restaurering av verneverdige bygg må kostnadsoverslaget utarbeides av en tømmer. I tillegg må verneverdien vurderes av en med fag kompetanse.*

Viktige dokumenter for ordningen:

[Tiltaksstrategien for SMIL- midler i Hallingdal 2024- 2027](#)

Tilskudd til ymse jord- og skogbrukstiltak

Søknadsfrist er 1. mars

Det er mulig å søke tilskudd til følgende tiltak (**obs nye vedtekter under godkjenning**):

1. Nydyrking. Tilskudd inntil kr. 7.000,- pr. daa.
 - Det er krav om godkjenning fra kommunen FØR nydyrking påbegynnes. [Mer info her](#)

2. Grøfting av tidligere dyrka jord og beite. Tilskudd inntil 60% av godkjente kostnader.
3. Fjerning av gamle beitegjerde. Tilskuddet utgjør 20 kr pr. m gjerde.
4. Oppsett strategiske viktige gjerde mot utmark. Tilskuddet utgjør 30 kr pr. m gjerde.
5. Stipend til ungdom, og andre fra Hemsedal til landbruksutdanning. Tilskudd inntil 15.000 pr søker.
6. Vannkvalitet på gardsbruk. Tilskudd inntil 25% av godkjente kostnader.
7. Etablering og videre utvikling av tilleggsnæring i landbruket. Tilskudd inntil 25% av godkjent kostnadsoverslag.
8. Kommunalt tilskudd til investering i forbindelse med stølsdrift. Tilskudd inntil 30% av godkjent kostnadsoverslag
9. Tilskudd til utmarkstilsyn i forbindelse med barmarksesong. Tilskudd inntil 30.000 pr prosjekt.
10. Tilskudd til vedlikehold av skogsveger med fokus på økende nedbør og erosjon. Tilskudd inntil 25% av godkjente kostnader.
11. Skogplanting. Tilskudd er kr. 2 pr. utsett plante.
12. Ungskogpleie. Tilskudd inntil kr 200/daa.
13. Andre viktige tiltak for landbruket. Tilskudd inntil 50% av godkjente kostnader.

Se vilkår og mere informasjon om ordningen i [vedtektene](#) og på [kommunen sine nettsider](#)..

Tilskudd til tiltak i beiteområder i Buskerud

Frist for å søke er tirsdag 15. februar

Beite- og sankelagene i Buskerud har anledning til å søke om tilskudd til tiltak i beiteområder. **Dette er for alle som har dyr på utmarksbeite, om det er sau, kyr, geit eller lama.**

Det er sankelaget som kan søke på vegne av foretakene. Ønsker du å søke om tilskudd til et tiltak, så kontakt sankelagsleder. Sankelaget kan enten godkjenne og videresende en papirsøknad fra et enkelt foretak eller søke elektronisk på vegne av hele eller dele av sankelaget. Er du ikke medlem, så er det lurt å bli medlem. Det er økonomiske fordeler ved å bli medlem, da man kan søke på flere tilskudd og det koster ikke noe å bli med. I tillegg blir landbruket mer synlig i statistikken. Dere gjør en stor jobb for kulturlandskapet og det viktig at det synes overfor politikerne. Så får vi forhåpentlig også flere midler... 😊

Hallingdalkommunene har felles retningslinjer for denne tilskuddsordningen. Denne finnes [her](#)

Om tilskudd til tiltak i beiteområder:

Formålet med tilskuddet er å legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene.

Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingstiltak

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter kan være ulike typer prosjekter som retter seg mot organisering og tilrettelegging av utmarksbeitene for god og effektiv beitebruk. Dette kan bl.a. omfatte

- Planlegging og prosjektering av faste installasjoner
- Ny organisering av beitelag og utmarksbeiteområder
- Prosjektrettet arbeid for stimulering til økt beitebruk og rasjonell utnyttelse av beitene
- Tidsbegrenset utprøving av nytt utstyr som kan bidra til effektiv og god beitebruk
- Utarbeidelse av planer (beitebruksplan, tiltaksplan, beredskapsplan mv.) for utmarksbeite.
- Vegetasjonskartlegging

Tilskudd til investeringer knyttet til utmarksbeitene

Tilskudd kan gis til investeringer i faste installasjoner og annet utstyr knyttet til beitebruk. Innenfor disse rammene kan tilskudd gis til alle tiltak som fremmer beitebruken i et område.

Ulike typer faste og mobile investeringstiltak det kan gis tilskudd til (listen er ikke uttømmende):

- Sperregjerder
- Ferister
- Bruer
- Gjeterhytter
- Sanke- og skilleanlegg
- Anlegg/rydding/ utbedring av drifteveier
- Saltsteinsautomater
- Transportprammer
- Elektronisk overvåkingsutstyr (Nofence, radiobjeller, lammenoder, merkesavlesere, findmysheep mv.)

For mer informasjon om ordningen se [hjemmesidene](#) til kommunen eller [landbruksdirektoratet](#).

Elektronisk søknad [her](#)

Utlysning av midler til fjellandbruket

Søknadsfrist 1. juni 2025

For 2025 er det bevilget 3,0 millioner over Jordbruksavtalen til fjellandbrukssatsingen. Av det er det avsatt 1,9 millioner kroner til samarbeidsprosjekter som bygger opp under en helhetlig og fylkesovergripende satsing på fjellandbruket. Ta gjerne kontakt på et tidlig tidspunkt i prosessen for å drøfte muligheter for finansiering.

- **Hvem kan søke:** Faglagene i landbruket, organisasjoner, rådgivningsaktører, FoU-institusjoner, kommuner, videregående skoler og foretak som samarbeider om å fremme fellesgoder.
- **Søknadsfrist:** 1. juni i 2025

[Mer informasjon på Trøndelag fylkeskommune sine hjemmesider](#)

Tilskudd etter produksjonssvikt

(tidligere kalt erstatning for klimabetinga avlingssvikt)

Frist for å søke er 31.oktober. MEN det må varsles digitalt så snart skaden oppdages!

<https://www.statsforvalteren.no/nb/oslo-og-viken/landbruk-og-mat/for-kommunal-landbruksforvaltning/erstatning/veiledning-for-saksbehandlere---ettersendte-endelige-avlingstall/>

Produksjonssvikt er tilskuddsberettiget hvis det skyldes klimatiske årsaker. Ved mistanke om skade skal det varsles omgående. [Meldingen skal i år leveres digitalt. Se mer informasjon her](#)

Vilkår:

- Dokumenter klimaskaden og gi melding om mulig avlingssvikt
 - **Foretaket skal gi melding digitalt om skaden «melding uten ugrunnet opphold»,** slik at kommunen har mulighet til å kontrollere arealet på et tidspunkt der klimaskaden kan påvises. [Meldeskjema finner du i Altinn via denne link.](#)
 - Søknaden skal inneholde god dokumentasjon av skaden. God dokumentasjon kan være en bekreftelse på klimautfordringer fra kommunen eller et profesjonelt fagmiljø. Annen god dokumentasjon vil f.eks. være skadeomfang i hele områder eller meteorologiske data. Bilder kan gi god tilleggsinformasjon.
- Avlingssvikten må ha en klimatisk årsak som det ikke er mulig å sikre seg imot.
 - Foretaket skal ha gjort det som en normalt kan regnes med for å forebygge tap.

Utgning av avlingssvikt:

- Det er en egenrisiko på 30 %
- Avlingen i skadeåret må være mindre enn 70 % av gjennomsnittsavlingen for vekstgruppen (grovfôr).
- For grovfôrproduksjon til salg:
 - gjennomsnittsavlingen regnes ut fra avling per dekar fra de fem siste årene
 - Sats, kr 2,88 pr. kg
- For grovfôrproduksjon til egne dyr:
 - gjennomsnittsavlingen måles utfra den fastsette normavling i kommunen. Finnes her [§ 14 i forskriften](#).
 - Sats, kr 4,43 pr. FEm
 - Normalavlinger satt til 390 FEm/daa for fulldyrka jord (for både Nesbyen og Hemsedal)
 - Normalavlinger satt til 310 FEm/daa for overflatedyrka jord (for både Nesbyen og Hemsedal)
 - Normalavlinger satt til 430 FEm/daa for andre grovfôrvekster (for både Nesbyen og Hemsedal)
- Maksimal utbetaling per vekstgruppe er kr. 750 000.
- Erstatning under kr 5000 blir ikke utbetalt

Hvordan søke:

- Frist for å søke er **31. oktober** det året skaden oppsto.
- Søknadsskjemaet finnes på [Altinn](#)
- Husk å få en kvittering på at søknaden er sent.

Spesielle regler:

- Erstatningen skal gis for tapte føreheter, jf. sats- og beregningsforskriften § 8. Grovfôrets fôrverdi er avgjørende for mengde fôr som må til for å dekke dyrenes fôrbehov

Spredning av husdyrgjødsel:

Spredning av husdyrgjødsel er kun tillatt i perioden 15. februar til 1. november. Det er ikke tillatt å spre gjødselvarer på snødekket eller frossen mark.

Spredning uten nedmolding/nedfelling på eng bør gjøres så tidlig i vekstsesongen at det er mulighet for betydelig gjenvækst som høstes eller beites, og skal gjøres senest innen 1. september

Husdyrgjødsel som spredes på åpen åker skal moldes ned straks, og senest 18 timer etter spredning.

Hvis det av ulike grunner oppstår en situasjon som gjør at en ikke klare å overholde disse fristene må det sendes søknad til Hemsedal Landbrukskontor om dispensasjon fra regelverket.

Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-07-04-951?q=gjødssel>

Gjødslingsplan:

Alle som søker produksjonstilskudd (PT) og regionalt miljøtilskudd (RMP) er **pålagt** å ha årlig gjødslingsplan for hver vekstsesong, med mindre Landbrukskontoret har godkjent noe annet. **Ved mangelfull eller manglende gjødslingsplan kan dele eller hele av tilskuddet avkortes!**

Gjødslingsplanen må ha jordprøver for alle skiftene som ikke kan være eldre enn åtte år. På landbrukskontoret på kommunehuset kan man låne jordspyd, få prøveesker og få veiledning til hvordan jordprøver tas.

Gjødslingsplanen må inneholde en kartskisse, med oppgitt målestokk, som tydelig viser skifteinndelingen med navn og areal størrelse.

Tilskuddssøknader og gjødslingsplan må stemme overens.

[Norsk Landbruksrådgiving Østafjells](#) på Gol kan leies til å lage gjødslingsplan for foretak. NLR har laget en fin oversikt over ansvar og plikter når det gjelder gjødslingsplan.

<https://ostafjells.nlr.no/fagartikler/grovfor/ostafjells/gj%C3%B8dselplanlegging-ansvar-og-plikter>

Forskrift om gjødselplan:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1999-07-01-791>

Ordninger i Innovasjon Norge

Dersom du planlegger et prosjekt på gården eller en ide for bedriften, kan være muligheter for at Innovasjon Norge har ordninger som støtter iden eller prosjektet. Det er lurt i å sette i gang tidlig med de forskjellige prosessene som å ta kontakt med aktuelle fagmiljøene ([NLR](#), banken, håndverkere, [Hallingdal Næringshage](#), [Hallingdal Etableringssenter](#) e.l.) og kommunen tidlig slik at grunnlaget til søknaden blir god. Innovasjon Norge har de siste årene gått tidlig tom for midler som har ført til prioritering av gode prosjekter.

Fristen for å søke på «*tradisjonelt og tilleggsnæring*» er den **1 desember**.

Det er **ingen** søknadsfrist for «*utviklingsprosjekter*».

Søknaden må fylles elektronisk.

Søknadskjemaene finner man nederst under hver ordning i en av de blå flisene.

PS: sjekk om du har alle nødvendige dokumentasjonene som **må** være med i søknaden.

Dokumentasjonsguiden finner du [her](#).

Av støtteordninger som IN kan tilby er følgende:

Under Tradisjonell landbruk er det mulig å søke på:

- Tilskudd til investeringer i produksjonsanlegg/driftsbygninger og tilhørende produksjonsutstyr av varig karakter.
- Tilskudd til lager for husdyrgjødsel
- Tilskudd til investeringer i frukt- og bær dyrking.
- Tilskudd til mindre investeringer i forbindelse med generasjonsskifte.
- Lån til investeringer på landbrukseiendommer, kjøp av eiendom og tilleggsareal.
- Lån til generasjonsskifte ved familieoverdragelser gis normalt bare til personer under 35 år, samt i områder hvor bankene tilbyr dårlige vilkår for landbruk.

Særskilte prioriteringer og mer info på [hjemmesiden](#) til Innovasjon Norge.

Under Tilleggsnæring kan en søke på:

- Tilskudd til aktiviteter som naturlig inngår i avklaring og utvikling av selve forretningsidéen. Det kan være markedsundersøkelser, utarbeidelse av en forretningsplan og planlegging av selve etableringen.
- Tilskudd til utvikling av tjeneste/produkt frem til markedsintroduksjon.
- Tilskudd til bedriftsutvikling som produktutvikling, kompetansebygging, markedsundersøkelser, testsalg, nettverksbygging og markedsføring av nye produkter.
- Tilskudd til investeringer i produksjonsanlegg/driftsbygninger og tilhørende produksjonsutstyr av varig karakter.
- Tilskudd til mindre investeringer i forbindelse med generasjonsskifte.
- Lån til investeringer.

Mer informasjon finner du på [hjemmesiden](#) deres.

Under Ny bolig på gårdsbruk kan en søke på:

- Ny bolig for eier, kårfolk eller ansatte på gården.
- Utbedring av eksisterende bolig. Dette kan omfatte tilbygg, ombygging, energisparende tiltak, tilpassing for eldre og funksjonshemmede eller for å ivareta antikvariske verdier.
- Kjøp av bolig på tomt når formålet er at boligen skal knyttes til bruket.

Mer informasjon finner du på [hjemmesiden](#) deres.

Under Fornybar energi i landbruket kan en søke på:

- Anlegg for varmesalg
 - Hva kan du søke om støtte til:
 - Fyrhus
 - Nytt varmeanlegg, max effekt 6 MW
 - Brenselslager for inntil 1 års forbruk
 - Varmedistribusjon
 - Backupløsninger
 - Dette støttes ikke:
 - Utstyr og installasjon i varmekundens bygninger ut over varmeveksler og måler
 - Utstyr til brenselsproduksjon
 - Transportutstyr
 - Brukt utstyr
- Gårdsvarmeanlegg (inkl. varmegjenvinning og solenergi)
 - Fyrhus
 - Nytt varmeanlegg og distribusjonsnett
 - Varmepumper (væskebasert), varmegjenvinnings- og solanlegg, der energien benyttes på landbrukseiendommen
 - Flislager for inntil 1 års forbruk av flis
 - Varmeavgivelsesenheter til næringsbygg
 - Distribusjon til landbruksproduksjon, tilleggsnæring og boliger
 - Biooljekjel til korntørke i kombinasjon med biobrenselanlegg for fast brensel.
- Veksthus (inkl. varmegjenvinning og solenergi)
 - Fyrhus
 - Nytt varmeanlegg
 - Brenselslager for inntil 1 års forbruk
 - Varmedistribusjon
 - Varmepumper, varmegjenvinnings- og solanlegg som dekker eget forbruk
- Biogass-, biokull- og kraft/varmeanlegg
 - Reaktoranlegg
 - Pyrolyseanlegg
 - Kraft/Varme anlegg
 - Lager for brensel og substrater
 - Utstyr for produksjon av varme, elkraft og biodrivstoff.
- Flislager og tørkeanlegg for brenselproduksjon for salg
 - Investering
 - Opparbeidelse av tomt
 - Lagertak og flistørker

Mer informasjon finner du på [hjemmesiden](#) deres.

Under Vekstfinansiering kan en søke på:

- Vekstfinansieringen er tilrettelagt for bedrifter som har store utgifter knyttet til vekstfasen av bedriften.
- Du kan søke støtte til lønnskostnader, kostnader for innleid hjelp og kjøp av tjenester til f.eks. utvikling av profil, produkt/tjenester og markedsaktiviteter.
- Tilskuddsmidlene må være utløsende for gjennomføringen av prosjektet. Bare eksterne og betalte kostnader kan inngå i godkjente kostnader. Det kan i tillegg søkes om risikolån og garantier til spesielle kapitalbehov knyttet til veksten. Din bedrifts behov forforretningsmessig kompetanse vil også bli kartlagt i forbindelse med søknaden.

Mer informasjon finner du på [hjemmesiden](#) deres.

Forskjellige skjemaer for IN landbruket finner du [her](#).

Hvordan lage en forretningsmodell finner du [her](#).

Dyreliv tilknyttet kulturlandskapet

Fuglekvitring hører våren til og kanskje kan relateres for en jordbruker som et startskudd på en hektisk tid for å sikre årets planteavling samt forberedelse til vintersesongen. I denne perioden har både våre egne og trekkfugler ordnet seg med make og reir, og noen av dem tilknyttet kulturlandskapet preget av aktivt landbruk. Dessverre har en del arter gått kraftig tilbake de siste årene av mange forskjellige grunner hvor blant dem er moderne landbruksdrift. Heldigvis kan alle gjøre en forskjell med liten innsats dersom en utfører arbeidet med litt ekstra omtanke.

I Hemsedal har vi fugleartene vipe, sanglerke, gulspurv og buskskvett for å ha nevnt noen, og disse artene er særlig utsatt i jordbrukslandskapet. Felles for disse artene er at de hekker på eller like ved bakken ofte i jordbruksområde. De er derfor utsatt både under gjødselspredningen og i slåttene. Her kan gårdbrukeren gjøre en forskjell. Det første er selvsagt å legge merke til om det er fugler som har en oppførsel som kan antyde reir i området når du nærmer deg jordet eller vollen. Dersom du vet om fuglereir, eller har mistanke om at det er fugler som hekker på jordet/vollen kan du gjøre følgende tiltak:

Gjødselspredning:

- Kvelv ei vanlig bøtte over reiret den perioden du kjører på gjødsel

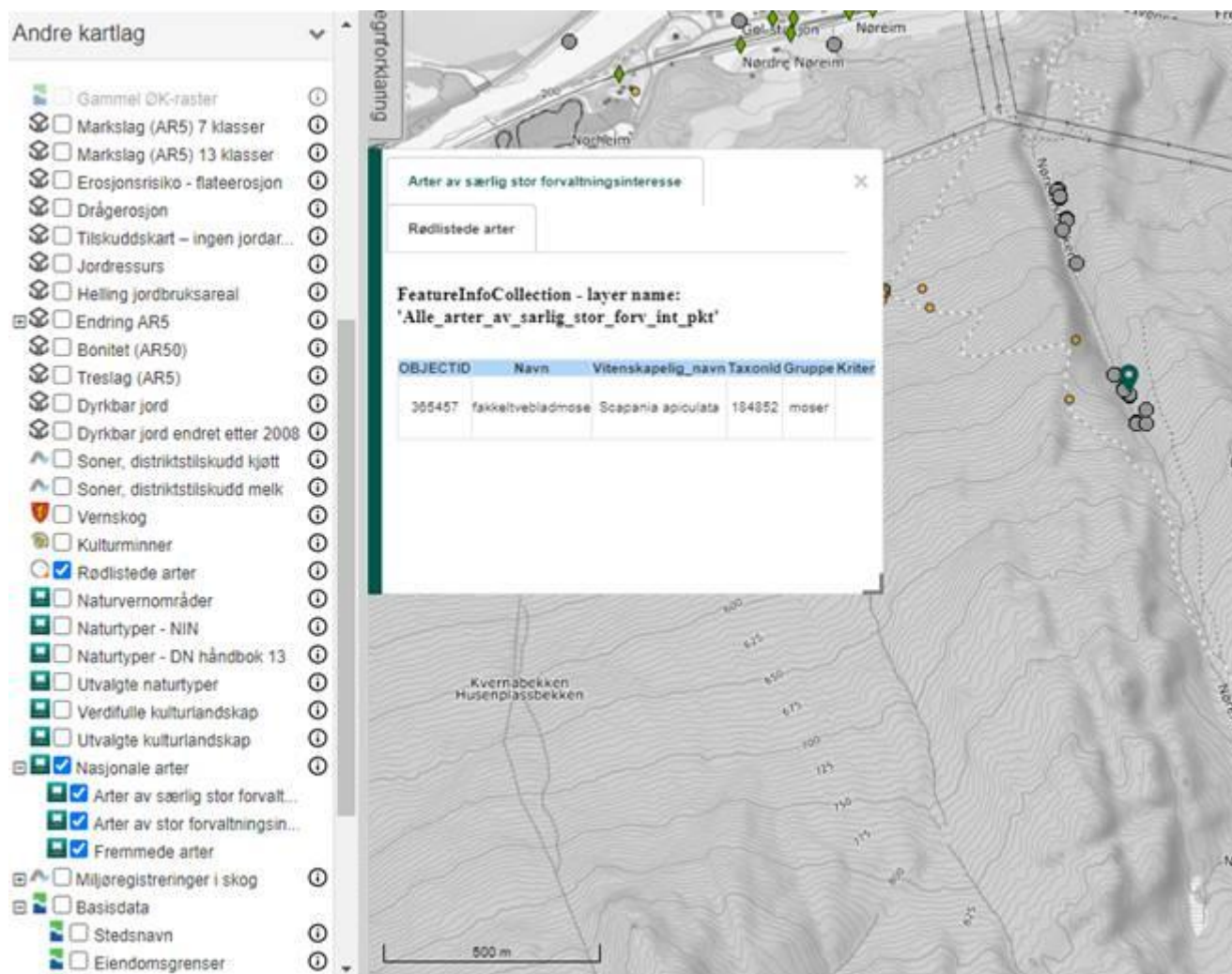
Slått:

- Merk reiret med pinne eller lignende slik at du unngår å kjøre på reiret
- Tilpass slåttmønsteret slik at kyllingene kan komme seg unna slåmaskinen ved egen hjelp (se vedlegg med eksempel på slåttmønstre).

Du kan finne flere aktuelle tiltak i rapporten [her](#).

I tillegg kan en bruke verktøyet gårdskart til å orientere seg om det finnes fugler eller annet dyreliv som kan ha behov for et hensyn.

I venstre menylinje under «Andre kartlag» finner en rødliste arter, naturtyper og nasjonale arter (består av særlig stor og stor forvaltningsinteresse samt fremmedarter). Klikk på punktene som dukker opp for å finne informasjon på objektet. Se skjermdumpen nedenfor.

Av fuglearter som er særlig utsatt i jordbruksområde:

Vipe (kritisk truet)

Vær særlig oppmerksom på om det er vipe på, eller ved, stølsvollene

Gulspurv (sårbar)

‘Årets fugl’ i Norge i 2021

Sanglerke (nær truet)

Buskskvett (ikke rødlistet, men observasjoner tyder på at bestanden er på vei ned)

Av våre hjorteviltarter bruker rådyrgeita å gjemme killingen i jordbruksarealene for en periode på døgnet for selv å innhente mat. I denne perioden trykker killingen i gresset og er ofte vanskelig å oppdage i høyt gress. For jordbrukeren kan det oppstå under slått at en er så uheldig å kjøre i hjel eller at killingen havner i slåmaskinen. Det er både en tragisk hendelse og i tillegg risikerer bonden at dyreføret blir ødelagt.

I Hemsedal er det ikke innrapporter noen utfordring, men hvis en vet om dette er tilfelle på ditt areal kan du vurdere å gjøre:

- Fly drone over med varmesøkende kamera rett før slått
- Manngard like før slått
- Sporing m/hund i bånd
- Rådyrskremsler – sett opp langs kantsonen til enga med ca. 50 – 100 m mellomrom noen dager før slått – hensikt er skape uro, bevegelse og lukt av mennesker i området.
- Øk aktivitet langs enga dagene før slått
- Motiver det lokale jaktlaget, organisasjon som NJFF evt. HUS e.l.
 - Viktig at det inngår avtale om samarbeid
 - Planlegg tidspunkt for slått så langt det lar seg gjøre
 - Hvilket og omfanget av tiltaket/-ene

- Tenk igjennom beskjedsflyten mellom partene, ting endrer seg forløpende. Alternativt som har vist å forskjellig utfall er bruk av lang kjepp som er like brei som traktor med slåmaskinen hvor det henger kjetting ned mot bakken noen par meter foran traktoren

Buk av kartverktøy/kartløsninger

Her er noen av de mest relevante kartverktøy for deg som bonde

[Gårdskart](#)

Gårdskart viser arealressurser og arealtall for søkt landbrukseiendom. Det er ikke et eget kart, men satt sammen av informasjon fra flere kilder.

Her kan du se alle dine jordbruksarealer for alle dine eiendommer. Dette er grunnlaget for nesten all tilskudd i landbruket. Men husk at det også her kan være feil her og det i siste ende er søker sitt ansvar at alt er riktig.

For mer informasjon om verktøyet se NIBIO sine sider [her](#).

[Kommunekart](#)

Kommunekart gir deg detaljerte kart og flybilder over hele Norge. Du kan søke opp adresser, steder og eiendommer over hele landet, og du kan enkelt beregne en kjørerute med trinn-for-trinn instruksjoner for hvordan du når målet ditt.

Veldig bra å bruke når man lurer på hva kommuneplanen sier om sin eiendom eller hvilke reguleringsplaner man må forholde seg til.

For mer informasjon om verktøyet se Norkart sine sider [her](#).

[Kilden](#)

Kilden er NIBIOs hovedkartløsning som har mange nyttige funksjoner for bruk av kartdata. I Kilden finner du nesten alle instituttets data samlet på ett sted sammen med et utvalg andre sentrale, nasjonale datasett.

Kilden minner meget om Gårdskart, men har mange flere kartlag og muligheter. Av samme grunn kan kilden også være litt tungere å jobbe i da det er mye data som hele tiden må lastes og programmet kan gå tregt.

For mer informasjon om verktøyet se NIBIO sine sider [her](#).

Ut.no

UT.no er en tjeneste fra Den Norske Turistforening (DNT), i samarbeid med Statskog og Friluftsrådernes Landsforbund. I UT-kartet kan du se merkede sommerstier eller vinterløyper og finne rutebeskrivelser, turforslag, hytter og spennende turmål.

Her kan du holde øye med hvilke turer som er registret over din eiendom/leie arealer.

For mer informasjon om verktøyet se UT sine sider [her](#).